

Prof. Dr. Jacques WILLEQUET die een vooraanstaand, gezaghebbend hoogleraar in de hedendaagse geschiedenis is aan de Université libre de Bruxelles (U.L.B.), deed navraag bij zijn leermeester, wijlen Prof. Dr. Frans VAN KALKEN (1881-1961), hoe hij dacht over de zin, het nut van de geschiedenis en het (be)schrijven ervan. Wij geven in vertaling volgende beknopte maar tegelijk zo veelzeggende, pertinente uitspraak van een groot Belgisch historicus :

"(...) Enkele dagen voor het overlijden van Frans van Kalken stelden wij (= J. Willequet) hem ietwat naïef de vraag : 'Ik houd van mijn beroep (van historicus), dit beroep vervult mij geheel en maakt mij gelukkig, ... maar ben ik geen klein beetje egoïstisch ? In één woord, kortom : tot wat dienen wij, historici ?'. Mijn leermeester richtte zich op, terwijl hij met beide handen de leunkussens van zijn zetel omklemde en antwoordde krachtig : 'Tot niets. De geschiedenis dient tot niets en moet (mag) tot niets dienen. Zodra men haar dienstbaar wil maken tot gelijk wat, ware het dan nog de edelste zaak ter wereld, dan vervalst men de geschiedenis, dan verraadt men haar'. Dat was een veeleisende en trotse les (uitspraak). Zij blijft ook heden haar geldigheid behouden, zo schijnt het mij (= J. Willequet) toe (...)"

BRON : "Annuaire de l'Académie Royale de Belgique", tome 150, 1984, Notices biographiques, p. 116-117.

Emiel SMISSAERT

#

BALLONVAART & BALLONTRIBULATIES TE OOSTENDE

Uit het altijd boeiende "Cahier voor Luchtvaartgeschiedenis" waarvan ons beheerraadslid Walter MAJOR zowat de grote motor is, sprokkelde we volgende fragmenten uit zijn bijdrage "Toerismeluchtvaart te Oostende" (Cahier...., jg. 7, nr 1).

De Redactie

1784 : EEN VROEG EXPERIMENT TE OOSTENDE

Onder het beheer van de verlichte Keizer Jozef II was de vrijhaven van Oostende uitgegroeid tot een nogal belangrijke stad met 6.703 inwoners. Naast visvangst en handel begon er een soort gezondheidstoerisme te ontluiken.

Op 8 februari 1784, dit is amper zes maanden na de eerste Parijse waterstofballon, vervaardigde de in Oostende wonende Engelse koopman en amateur natuurkundige J. FOTTREL eveneens een luchtbal uit goudslagersvliezen met een doorsnede van "twee en veertig duymen (= ongeveer 1 meter).

Hij moet van het "gas van Cavendish" hebben afgeweten want hij vulde zijn ballonnetje met "inflammabele logt, getrokken uyt Viltzel van Stael, met Vitriool olie, etc." (wat waterstofgas gaf). Na de lancering verdween het door een stevige bries opgejaagde vliegding "in vier minuten tijds buyten het gezigt, zijnen loop nemende nae den Zuyd-oosten, ter regtere zijde van het Sas Slijkens".

Zou dit niet de eerste luchtvaartproef in België kunnen zijn ? Persoonlijk heb ik nog nooit over een vroegere vliegproef in ons land gelezen.

1827 : DE WALVIS

Op 5 november 1827 verscheen het bericht dat een wandelaar op het strand een aangespoelde wijfjeswalvis had ontdekt. Dit toen nog weinig gekende zoogdier lokte niet alleen heel wat biologen, maar ook veel op sensatie beluste nieuwsgierigen naar de sluisrende kuststad.

Terwijl geleerden de walvis tot op het bot bestudeerden, organiseerde M. KESSELS allerlei feestelijkheden om te toegestroomde kijklustigen wat ontspanning te bezorgen zodat ze wat langer dan gepland in Oostende zouden blijven.

Naast bals, optochten en allerlei prijskampen, organiseerde een anomien Oostendenaar een voor de plaatselijke luchtvaartgeschiedenis vermeldenswaardige proef.

Omstreeks 16 uur, onmiddellijk na de spannende karabijschutterskamp, lanceerde hij vóór het "Hotel de Commerce", gelegen aan de Keizerskaai (de huidige Vindictivelaan) een ballonnetje.

Als een pijl uit een boog schoot de kleine montgolfière de hoogte in en dreef snel weg in zuid-oostelijke richting. Maar weldra koelde de regenzwangere atmosfeer de hete lucht erin af en reeds boven Sas Slijkens kende deze lancering een roemloos einde.

's Anderendaags, kort na de middag, liet hij een tweede, een iets grotere ballon opstijgen. Maar onmiddellijk na de start vatte het omhulsel vlam en het tuig dwarrelde brandend neer in het handelsdok.

Om alle brandgevaar te vermijden, besliste de geschrokken burgemeester toen maar voorzichtigheidshalve alle verdere luchtvaartproeven binnen de stadsmuren te verbieden.

1850

In 1850, het jaar waarin de Belgische koningin Louise-Marie overleed in het nr. 69 van de Langestraat, landde 's nachts de beroemde luchtschipper Eugène GODDARD met enkele passagiers in de omgeving van Oostende.

In opdracht van de beheerder van de hippodroom, M. ARNAULT, was hij te Lille opgestegen voor een korte pleziervlucht. Heel wat kranten brachten 's anderendaags verslag uit over dit minieme luchtvaartgebeuren in het sluiserende België.

1903 : EEN BEWOGEN REDDING

Op 9 augustus 1903 bemerkte een wandelaar te Nieuwpoort boven zee een ballon die zich duidelijk in moeilijkheden bevond.

Bezorgd telefoneerde hij naar het Hôtel de l'Estacade in Oostende en vroeg aan oberkelner Octave SAUNIER of hij de nooddienst wilde verwittigen.

Deze alarmeerde onmiddellijk de "pirmarensje", de reddingsploeg die op het staketsel met reddingsboten klaar stond om bij storm hulp te bieden. Reeds een kwartier later stoomde de "Belgique", de sleper van de hydrografische dienst, de vaargeul uit in de richting van de ballon die ondertussen pal voor Oostende in zee was geplonsd.

Een voortdurend aangroeiende menigte volgde vanop de dijk en het staketsel de drieste reddingsoperatie. Na meer dan een uur strijd tegen een heftig golvende zee, kon de sleper de ballon tot op 50 m naderen. Uit schrik dat een uit de scheepsschouw vliegende genster het gas in de ballon tot ontploffing zou brengen, durfde de kapitein niet dichterbij te naderen.

De heer URBAIN en drie matrozen van de reddingsdienst namen toen plaats in een sloep en slaagden erin na zich tot het uiterste te hebben ingezet de doornatte ballonvaarder Arthur TIBERGHIE uit zijn benarde positie te bevrijden.

Zodra de aeronaut uit de op zee rondzwalpende ballonmand in de sloep was gesprongen, schoot de ballon met een vaartje weer de lucht in en verdween in de richting Vlissingen.

De nochtans ervaren luchtschipper uit Douai was om 18 u opgestegen te St. Pol. Het was dat jaar reeds zijn twaalfde luchtreis. Toen hij rustig boven Dunkerque langsheen de dijk tot in Malo-les-bains zweefde, liet niets de ramp voorzien.

Maar een plotse windstoot had de ballon verrassend snel in noordelijke richting boven zee gestuwd. Voor een noodlanding op het strand was het te laat. Vlug gooide hij wat ballast uit zodat zijn kleine ballon, amper 350 m³, niet in het water zou terecht komen. Door afkoeling begon het lichtgas in volume in te krimpen en de ballon daalde kort daarna opnieuw schrikwekkend snel. Spoedig was alle meegenomen ballast uitgeworpen, maar de ballon bleef zakken.

Juist vóór Oostende dook de mand in het zilte nat. Heen en weer geslingerd, zeeziek en doordrenkt door het koude water van de overslaande golven, had de luchtschipper reeds alle hoop opgegeven. Hij had noch het naderstomende schip, noch het roeibootje opgemerkt, zodat hij veronderstelde dat niemand van zijn duik in zee afwist.

Nog wekenlang vertelden ooggetuigen haarfijn en met grote gebaren hoe de redding was verlopen.

Maar het seizoen liep op zijn einde. Oostende keerde spoedig daarop terug naar zijn jaarlijkse winterslaap en na de aftocht van de laatste badgasten was dit kleine luchtvaartdrama spoedig vergeten.

#

TWINTIG MAANDEN IS GEEN EEUWIGHEID

Van ons lid Gaston DESNERCK verscheen, in eigen beheer, onder de bovenstaande titel, zijn geschiedenis als soldaat tijdens de mobilisatie en de daarop volgende periode van krijgsgevangenschap. Het boek telt 115 bladzijden, kost 300 ₣ en is verkrijgbaar ten zijnen huize, Nieuwpoortsesteenweg 186 in Oostende.

J.B. DREESEN

#

VRAAG

De Heer Serge VANDAELE, Coupurestraat 7, 8401 Bredene (059/32.59.29) zoekt foto's, palmaressen, documenten van de Stedelijke Hotelschool, die in 1988 50 jaar bestaat. Voor tentoonstelling en publicatie.